УДК 531.6:502:005.1

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

© П. Пашков[1], О. Демиденко[2],2017

[1]Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, Київ, Україна
[2]Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

Забезпечення екологічної безпеки країни є складовою Національної безпеки, яка пов’язана з забезпеченням життєво важливих інтересів людини, суспільства, довкілля та держави від реальних чи потенційних загроз, які створюються антропогенними чи природними чинниками відносно навколишнього середовища [1]. Враховуючи, що державна система екологічної безпеки включає сукупність заходів (правових, економічних, технічних, гуманітарних і медичних), спрямованих на підтримку рівноваги між її екосистемами, антропогенними та природними навантаженнями, виникає необхідність, в першу чергу, розроблення доктринальних підходів для забезпечення екологічної безпеки, які пов’язані з правовим регулюванням [1].

Географічне розташування України з високою чисельністю населення та надмірною концентрацією екологічно небезпечних підприємств змушує розвивати напрямок, що стосується екологічної безпеки держави. Крім того, ризики виникнення кризових екологічних ситуацій в Україні в кілька разів вищі, ніж у сусідніх європейських країнах. Тому, сьогодні забезпечення та підтримка екологічної рівноваги в Україні є однією із найважливіших задач в реалізації національних інтересів екологічної безпеки в усіх сферах діяльності держави. Це стосується проблем, які пов’язані з охороною довкілля та вимагають прийняття спільних стратегічних заходів щодо їх вирішення.

Збереження та ефективне природокористування в Європейському суспільстві свідчить про розвиток екологічних стандартів, які стосуються охорони навколишнього природного середовища. Тому, можна стверджувати, що стандартизація відіграє значну роль збереження довкілля з можливістю забезпечення у виробництві конкурентоспроможної і доброякісної продукції. Крім того, екологічні стандарти регламентують інтеграцію екологічних аспектів у різні види діяльності суб'єктів господарювання для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку суспільства і є чинниками гармонізації його взаємовідносин із природою.

Бажання України інтегруватися як рівноправній державі в європейське і світове співтовариство потребує визнання та дотримання екологічних параметрів продукції, послуг, процесів і виробництва, зокрема шляхом широкого застосування передових технологій: безвідходного виробництва, переробки відходів тощо [2]. Так, в Законі України „Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 року розглядаються основні принципи охорони навколишнього природного середовища, які передбачають обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності. Відповідно до ст. 31 названого Закону екологічна стандартизація проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Також, даний Закон передбачає, що державні стандарти в сфері охорони навколишнього природного середовища є обов'язковими для виконання і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, інші питання, що пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів. Крім того, важливо відзначити, що безпечним вважається навколишнє середовище, коли його стан відповідає встановленим у законодавстві критеріям, стандартам, лімітам і нормативам, які стосуються його чистоти (незабрудненості), ресурсомісткості (невиснаженості), екологічної стійкості, санітарних вимог, видового різноманіття, здатності задовольняти інтереси громадян.

Сьогодні нормативно-правовим порядком визначено основні види ризикової діяльності та відповідних об’єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, біохімічне, біотехнічне і фармацевтичне виробництво, знешкодження, утилізація та різні види поводження з побутовими відходами, розвиток атомної промисловості та

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

енергетики, виробництво хімічної, нафтохімічної і переробної промисловості тощо. Також, передбачена можливість відносити до екологічно ризикованих видів діяльності й інші виробництва та процеси, об'єкти які можуть негативно впливати на стан довкілля. У законодавстві робиться спеціальний акцент на тому, щоб підприємства, установи, організації, діяльність яких пов'язана зі шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, незалежно від часу введення їх у дію, повинні бути обладнані спорудами, устаткуванням і пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

Вимоги та умови, які встановлюються в стандартах, в тому числі й екологічних, мають відповідати сучасним досягненням науки та техніки, а також міжнародним та регіональним стандартам. Екологічні вимоги містяться як у спеціальних екологічних стандартах, так і в стандартах для промисловості, транспорту, сільського господарства тощо. Вимоги та умови, які стосуються охорони навколишнього природного середовища і раціонального природокористування є складовими до підвищення якості продукції, новітніх технологій, в тому числі енергозберігаючих, безвідходних, нанотехнологій, виконання робіт, послуг, різноманітних виробничих процесів.

Отже, можна зробити наступні висновки, що у забезпеченні екологічної безпеки й організації раціонального природокористування важлива роль належить екологічним стандартам. Вони теж є одним із критеріїв якості і безпеки навколишнього природного середовища, засобами еколого-правового регулювання.

Виконання умов і вимог екологічних стандартів та основних екологічних нормативів зведе до мінімуму шкідливий вплив викидів забруднюючих речовин на навколишнє природне середовище, підвищить рівень життя кожної людини і суспільства загалом, значно знизиться ризик природних та техногенних загроз в державі.

1.Грицик, В. Екологія довкілля. Охорона природи [Текст] : навчальний посібник для студентів вузів / В. Грицик, Ю. Канарський, Я.- К. : Кондор, 2011. - 290с. 2.Моніторинг довкілля / Володимир Боголюбов та ін.; за ред. Володимира Боголюбова і Тімура Сафранова; М-во освіти і науки України. - Херсон., 2012. - 528 с. 3.Закон України „Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua